

Broj: 03-50-3-1179/09
Sarajevo, 14. 12. 2009.

I z v j e š ć e **s održane radionice o temi: "Zaštita tajnih podataka"**

U organizaciji Zajedničkog povjerenstva za nadzor nad radom OSABiH i uz suradnju i pomoć Stožera NATO-a u Sarajevu, od 9. do 11. studenog 2009. u hotelu *Adria Ski* na Kupresu održana je radionica o temi: „Zaštita tajnih podataka, .

Radionica je organizirana u okviru realizacije Radnog plana Zajedničkog povjerenstva za nadzor nad radom OSABiH (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) za 2009. godinu.

Povjerenstvo se opredjelilo organizirati ovu radionicu s ciljem upoznavanja predstavnika obavještajnih, sigurnosnih, pravosudnih, obrambenih i drugih bh. institucija s propisima o zaštiti tajnih podataka u BiH, NATO-u i europskim zemljama, te radi razmjene iskustava i uspostavljanja bolje suradnje među institucijama BiH u primjeni Zakona o zaštiti tajnih podataka.

Iz Povjerenstva u radu radionice sudjelovali su:

- Mirko Okolić, predsjedatelj,
- Božo Rajić, prvi zamjenik predsjedatelja,
- Šemsudin Mehmedović, drugi zamjenik predsjedatelja,
- Sadik Bahtić, član,
- Slavko Jovičić, član,
- Zoran Koprivica, član,
- Sadka Đonko, tajnica,
- Sajda Dizdarević, stručna suradnica,
- Predrag Nikolić, stručni savjetnik.

Osim članova Povjerenstva, u radu su sudjelovali i predstavnici: Suda BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, Ministarstva obrane BiH, SIPA-e, OSABiH, Granične policije BiH, Službe za poslove sa strancima BiH, Parlamenta Federacije BiH, MUP-a Republike Srpske, Federalnog MUP-a, Policije Brčko Distrikta te predstavnici NATO-a, OESS-a, mađarskog NSA i USAID-a.

Radionicu je otvorio Kenneth Lindsay, savjetnik za politička, parlamentarna i pitanja upravljanja u Stožeru NATO-a u Sarajevu.

Sudionicima radionice obratio se Mirko Okolić, predsjedatelj Povjerenstva, i pozdravio ih u ime Povjerenstva.

Izrazio je zadovoljstvo što se skupu odazvo veliki broj predstavnika određenih instiucija, a to je dokaz da je tema radionice odraz velikoga interesa i odgovornosti sudionika. Imajući u vidu da je Povjerenstvo nadležno za provođenje nadzora nad primjenom Zakona o zaštiti tajnih podataka na svim razinama državnog ustrojstva, ono je u Radnom planu za 2009. utvrdilo da će analizirati primjenu Zakona o zaštiti tajnih podataka, kao jedan od prioriternih zadataka, te identificirati

probleme u njegovoj primjeni. Povjerenstvo je također svjesno činjenice da je potpuna primjena ovoga Zakona jedan od preduvjeta koje Bosna i Hercegovina treba ispuniti na svome putu k Europskoj uniji i NATO-u. Da bi izvršilo ovaj zadatak i upoznalo se s problemima u provedbi Zakona o zaštiti tajnih podataka, Povjerenstvo je posjetilo sljedeće institucije: Ministarstvo sigurnosti BiH, OSABiH, povjerenstva entitetskih parlamenata nadležna za sigurnost i druge institucije.

Sudionicima radionice obratio se i pukovnik Michael Wels, načelnik G 2 – Obavještajnog odjela Stožera NATO-a u Sarajevu.

Pukovnik Wels rekao je da NATO veoma cijeni rad Povjerenstva i napore koje ulaže u ispunjavanje svojih obveza. Podsjetio je na uspjeh u organiziranju Konferencije parlamentarnih tjela za nadzor nad obavještajno-sigurnosnim službama Jugoistočne Europe. Također je naglasio uspjeh što ga je Povjerenstvo postiglo kao predlagatelj Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o OSABiH i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tajnih podataka - koji su jednoglasno doneseni u Parlamentarnoj skupštini BiH. NATO će i dalje pružati punu podršku radu Povjerenstva.

Mirko Okolić zahvalio se pukovniku Welsu na potpori koju je NATO pružio Povjerenstvu u organizaciji Konferencije. Naglasio je da je Povjerenstvo u svome radu prepoznalo važnost provedbe Zakona o zaštiti tajnih podataka i ispunjenja obveza iz Sporazuma o sigurnosti informacija između NATO-a i BiH. Upravo je to razlog za organiziranje ove radionice, kako bi se predstavnici određenih institucija BiH upoznali s aktualnim pitanjima u ovome području.

Zahvalio se sudionicima na odzivu te im poželio uspješan rad.

Radionica je realizirana održavanjem dviju posebnih radionica s četiri teme, kako slijedi:

Tema 1. Sporazum o sigurnosti informacija između BiH i NATO-a

O različitim aspektima primjene Sporazuma o sigurnosti informacija između NATO-a i BiH govorili su Kenneth Lindsay iz Stožera NATO-a u Sarajevu, Munib Isaković iz Ministarstva sigurnosti BiH i Marinko Šiljegović iz Ministarstva obrane BiH.

Moderator je bio Mirko Okolić.

Kenneth Lindsay u uvodnom je djelu upoznao nazočne o rezultatima koje je BiH ostvarila na putu euro-atlantskih integracija, naglasivši kako je do sada mnogo urađeno ali su potrebni dodatni naponi kako bi se uspješno realizirala i posljednja faza pred ulazak u NATO, a to MAP ili Akcijski plan za članstvo. Što se tiče Sporazuma rekao je kako je njegovo potpisivanje još jedan pokazatelj napretka BiH prema NATO-u, kao i usklađivanje područja zaštite tajnih podataka BiH s ostalim članicama NATO-a.

Munib Isaković, voditelj Odjela za zaštitu tajnih podataka Ministarstva sigurnosti BiH, govorio je o implikacijama Sporazuma na rad obavještajno-sigurnosnog sustava i mogućim problemima. Ukazao je da potpisivanje Sporazuma znači napredak na polju zaštite tajnih podataka, ali se nameću i brojne obveze koje moraju ispuniti nadležne institucije BiH. Velika je odgovornost zaštita informacija koje BiH dobije od zemalja članica NATO-a. Najveći problem je njegova provedba koja se očituje u nedovoljnoj obučenosti kadrova i opremljenosti institucija. U tom smislu predstavnici Sektora za zaštitu tajnih podataka obilaze institucije BiH i u razgovorima pokušavaju naći rješenja. G. Isaković istaknuo je da u svome radu imaju i podršku Povjerenstva. Ustvrdio je da je to dugotrajan proces, no uvjeren je da će BiH uspješno ispuniti sve obveze iz Sporazuma.

Marinko Šiljegović, pomoćnik ministra obrane BiH za obavještajno-sigurnosne poslove, naglasio je važnost potpisivanja Sporazuma u svjetlu sudjelovanja pripadnika BiH u misijama potpore miru kao i u vojno-diplomatskim predstavništvima. Glede slanja naših vojnika u misije istaknuo je kako je problem što naši predstavnici ne mogu nazočiti sastancima, jer imaju ograničenja u pristupu tajnim podacima (primjerice, oni su u sastavu njemačkog kontigenta). Ovaj problem treba rješavati sklapanjem bilateralnih sporazuma na nižim razinama.

Trenutačno su u Oružanim snagama i Ministarstvu obrane BiH u tijeku sigurnosne provjere i do sada je veći broj osoba dobio dozvolu za pristup tajnim podacima. Također je naglasio da je uspostavljen podregistar i prostorije su zaštićene u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka, čime su stvoreni preduvjeti za uspješan prijem informacija iz NATO-a.

G. Okolić rekao je kako se iz izlaganja može zaključiti da se Sporazum provodi na zadovoljavajući način, a preostao je manji broj obveza koje BiH treba ispuniti pa će Povjerenstvo i dalje podržavati njihovo ispunjenje.

U raspravi su sudjelovali: Zoran Koprivica, Meddžida Kreso, Mirko Okolić, Božo Rajić, Sadik Bahtić, Predrag Nikolić, Kenneth Lindsay i Jasna Dragičević iz OESS-a.

Tema 2. Sigurnosne provjere

O sigurnosnim provjerama govorili su Munib Isaković iz Ministarstva sigurnosti BiH, pukovnik Bernard Martić iz Ministarstva obrane BiH, Sead Džambegović iz OSABiH i Mirza Lišinović iz SIPA-e. Moderator je bio Kenneth Lindsay iz Stožera NATO-a u Sarajevu.

Munib Isaković upoznao je nazočne s odredbama Zakona o zaštiti tajnih podataka koje se odnose na sigurnosne provjere, a primjenjuju se na svim razinama vlasti u BiH. Provjere se provode za pristup tajnim podacima stupnja povjerljivo do vrlo tajno. Naglasio je da su stupnji povjerljivosti sukladni NATO-voj klasifikaciji SECRET do TOP SECRET.

Proces sigurnosnih provjera uspješno se odvija u većini institucija. Kao problem se javljaju rokovi i primjena na nižim razinama vlasti. Predstavnici Sektora za zaštitu tajnih podataka održali su niz sastanaka na kojima su pokušali riješiti navedene probleme. Sektor za zaštitu tajnih podataka nije kadrovski popunjen u dovoljnoj mjeri da bi uspješno obavio postavljene zadatke, ali se nastoji dodatnim zalaganjima prevladati probleme. Zahvalio se i Povjerenstvu što je u proteklome razdoblju organiziralo više seminara na kojima se razgovaralo o problemima u provedbi Zakona o zaštiti tajnih podataka.

Bernard Martić rekao je da se proces provjera u Ministarstvu obrane odvija bez većih problema. Provjere koje se provode ovise o radnim mjestima određenim sistematizacijom. Provjere do stupnja povjerljivo radi obavještajno-sigurnosni organ Ministarstva obrane BiH, a za ostale stupnje provjeru radi OSABiH.

Sead Džambegović iz OSABiH istaknuo je da ova agencija radi provjere za stupanj tajno i vrlo tajno za sve institucije, što zahtijeva angažman velikih ljudskih i materijalno-tehničkih resursa.

Mirza Lišinović iz SIPA-e rekao je da njegova agencija radi provjere za zaposlenike SIPA-e i ostale policijske strukture u BiH do stupnja povjerljivo.

U raspravi su sudjelovali: Zoran Koprivica, Božo Rajić, Mirko Okolić, Kenneth Lindsay i Slavko Jovičić.

Radionica 1. Sigurnosne provjere

Tijekom radionice sudionici su podijeljeni u pet radnih skupina koje su imale moderatore. Svaka je radna skupina dobila zadatak koji se odnosio na jednu od predhodnih tema. Nakon što su završili rad u radnim skupinama, sudionici su raspravljali o sadržaju upitnika za sigurnosne provjere. Imajući u vidu iskustva u ispunjavanju upitnika, konstatirano je da određena pitanja u upitniku treba precizirati. Naime, neka su pitanja dvosmislena, neprecizna te onaj tko ih ispunjava pri opredjeljivanju za odgovore dvoji hoće li pogrešno odgovoriti ili neće. U tom smislu je naglašena potreba za uzimanjem u razmatranje ove sugestije prilikom izmjena i dopuna Zakona o zaštiti tajnih podataka (koji je već u pripremi). Što se tiče suradnje, istaknuto je da bi suradnja institucija BiH u razmjeni informacija vezanih uz proces provjera trebala biti bolja.

U vezi sa žalbama koje se podnose na rješenja o odbijanju sigurnosne dozvole za pristup tajnim podacima neophodno je da što prije počne s radom povjerenstvo koje je formirano pri Vijeću ministara BiH.

Tema 3. Industrijska sigurnost

O ovoj su temi govorili Attila Lajos, glavni koordinator *twining projekta* „Zaštita tajnih podataka,, između Mađarske i BiH, Jelena Savić, stručna savjetnica za dozvole i propise u Ministarstvu sigurnosti BiH, Ivica Senjak, savjetnik u Odjelu za sigurnost OSABiH, i Medina Kočan, pomoćnica federalnog ministra unutarnjih poslova.

Attila Lajos upoznao je nazočne s temeljnim sigurnosnim načelima i pravilima EU-a i NATO-a te minimalnim standardima industrijske sigurnosti. Cilj industrijske sigurnosti jest uspostaviti uvjete za siguran pristup i korištenje tajnih podataka u tvrtkama i drugim pravnim osobama.

Faze industrijske sigurnosne provjere su: fizička i informatička sigurnost te državna sigurnost. U većini zemalja EU provjeru provodi državno sigurnosno tijelo (NSA) i, nakon što utvrdi da su ispunjeni svi sigurnosni uvjeti, izdaje sigurnosni certifikat. Certifikat se izdaje svakih pet godina, a za to vrijeme NSA može kontrolirati osobe kojima je izdalo dozvolu. Za praktične primjere naveo je obveze koje stoje pred BiH u smislu opremanja objekata vojne infrastrukture, za što će tvrtke koje budu sudjelovale na natječaju morati posjedovati sigurnosni certifikat.

Jelena Savić naglasila je kako je ovo relativno novo područje u BiH, a posljednjim je izmjenama Zakona o zaštiti tajnih podataka stvoren pravni okvir za postupak izdavanja industrijskih sigurnosnih dozvola u BiH. Sadašnjim odredbama Zakona nije potpuno regulirana industrijska sigurnost, ali su u tijeku nove izmjene koje će omogućiti da se podzakonskim aktima detaljnije reguliraju određena pitanja.

Ivica Senjak upoznao je nazočne o radu telekom operatera i internet *providera* u svjetlu industrijske sigurnosti. Naglasio je kako su u tijeku provjere zaposlenika telekom operatera koji mogu doći u dodir s tajnim podacima. Kada je riječ o internet *providerima*, oni su u ovome trenutku potpuno izvan kontrole.

Medina Kočan govorila je o zaštitarskim tvrtkama na području Federacije BiH, s posebnim osvrtom na Zakon o agencijama i unutarnjim službama za zaštitu osoba i imovine Federacije BiH. Zakonom su utvrđeni uvjeti za osnivanje agencija za zaštitu ljudi i imovine, djelatnost agencija, uvjeti za stjecanje certifikata, način poslovanja agencija, obvezno organiziranje zaštitarske službe, unutarnja zaštitarska služba, vođenje evidencija i druga pitanja od značaja za organiziranje i rad agencija i unutarnjih službi za zaštitu ljudi i imovine na teritoriju Federacije BiH. Naglasila je da je zakon kvalitetno riješio ovu problematiku, ali se problemi javljaju u njegovoj primjeni.

U raspravi su sudjelovali: Mirko Okolić, Kenneth Lindsay, Zoran Koprivica i Božo Rajić.

Tema 4. Zakon o zaštiti tajnih podataka

Na temu Zakona o zaštiti tajnih podataka izlagali su: Attila Lajos, Hajradin Mekić, šef Ureda ministra Federalnog MUP-a, Dragoljub Tomić iz Federalnog MUP-a, Siniša Kosorić, glavni inspektor u Upravi policije MUP-a RS, i Munib Isaković, voditelj Odjela za zaštitu tajnih podataka Ministarstva sigurnosti BiH.

Moderator je bio Dario Šikuljak, pravni savjetnik u Stožeru NATO-a u BiH.

Attila Lajos rekao je kako je Zakon o zaštiti tajnih podataka jedan od važnijih zakona kojim se uređuje područje zaštite tajnih podataka. Njegovim je donošenjem BiH ispunila jedan od uvjeta za ulazak u EU i pridruživanje NATO-u. Govoreći o *twining projektu* s Mađarskom, g. Lajos je konstatirao da je ostvaren značajan napredak. Urađene su izmjene Zakona o zaštiti tajnih podataka, koji je usklađen sa zahtjevima EU. Također je nabavljena tehnička oprema, formirani su registri i podregistri, u tijeku je nabava vozila za kurirsku službu, a realizirana je i obuka zaposlenika Sektora za zaštitu tajnih podataka Ministarstva sigurnosti BiH. Od Bosne i Hercegovine se očekuje da ispuni standarde koji se tiču tajnih podataka.

U sklopu *twining projekta* BiH je dobila značajna sredstva, koja su utrošena za realizaciju spomenutih sadržaja. Hajradin Mekić dao je presjek stanja provedbe Zakona o zaštiti tajnih

podataka u FBiH. Istaknuo je razlike u stupnju provedbe Zakona između pojedinih kantona, naglasivši da su u tijeku sigurnosne provjere.

Siniša Kosorić rekao je da je MUPRS započeo provedbu Zakona o zaštiti tajnih podataka i temeljem njega je izradio podzakonske akte koji su na snazi. Rade sigurnosne provjere zaposlenika, a završeno je i usklađivanje dokumenata po pitanju označavanja stupnja povjerljivosti.

Munib Isaković je u vezi s provedbom Zakona o zaštiti tajnih podataka rekao kako je postignut veliki napredak u smislu opremanja, obuke zaposlenika Sektora za zaštitu tajnih podataka, te uspostavljanja središnjeg registra i podregistara. Prema njegovim riječima, problema u provedbi ima, ali ih nastoje riješiti stalnim razgovorima s predstavnicima institucija koje primjenjuju zakon.

U raspravi su sudjelovali: Zoran Koprivica, Mirko Okolić, Predrag Nikolić, Munib Isaković i Attila Lajos.

Radionica 2. Izmjene i dopune Zakona o zaštiti tajnih podataka

Tema ove radionice bile su izmjene i dopune Zakona o zaštiti tajnih podataka. Između ostalog, članovi radnih skupina imali su priliku raspravljati o industrijskoj sigurnosti. Naglašeno je da je ovo važno područje koje se u BiH tek počinje uređivati.

Ukazano je na potrebu kadrovske i materijalno-tehničke jačanja Sektora za zaštitu tajnih podataka. Također je naglašena potreba razvijanja laboratorija za ispitivanje tehničke opreme za prijenos i pohranu tajnih podataka. U tu svrhu valja angažirati i domaće znanstvenoistraživačke ustanove. Budući da je riječ o novom području, potrebno je organizirati obuku za zaposlenike državnih institucija, ali i tvrtki u privatnom sektoru.

Cilj izmjena Zakona o zaštiti tajnih podataka je zaštiti tajnih podataka dati novu kvalitetu, koja će osigurati još veću fizičku zaštitu. Također su predviđene i izmjene u smislu uvođenja osoba u institucije za zaštitu tajnih podataka koje će se educirati i nakon toga obučavati ostale službenike. Izmjenama također treba biti obuhvaćen i sadržaj upitnika za sigurnosne provjere u smislu preciziranja pitanja i otklanjanja dvojbi pri njegovom popunjavanju.

Na kraju radionice sudionicima su se obratili Kenneth Lindsay, u ime Stožera NATO-a u Sarajevu, i Mirko Okolić, u ime Zajedničkog povjerenstva za nadzor nad radom OSABiH.

Kenneth Lindsay rekao je da su kvalitetna izlaganja i rasprave sudionika te produktivan rad u radnim skupinama ovu radionicu učinili uspješnom. Zahvalio se svima koji su sudjelovali u organizaciji radionice, ustvrdivši da je Zajedničko povjerenstvo vrlo aktivno, a njegov se rad odlikuje i kvantitetom i kvalitetom. Istaknuo je opredijeljenost Stožera NATO-a za podupiranje rada Povjerenstva u idućem razdoblju.

Mirko Okolić izrazio je zadovoljstvo ostvarenim uspjehom radionice, ali i nadu da su sudionici imali priliku steći nova znanja koja će im zasigurno pomoći u uspješnijem obavljanju poslova.

Na kraju se zahvalio svima na sudjelovanju u organizaciji i radu radionice, istaknuvši da će Povjerenstvo i dalje kroz ovakve i slične edukativne sadržaje pomagati što uspješniju primjenu Zakona o zaštiti tajnih podataka.

Predsjedatelj Povjerenstva
Mr. Mirko Okolić

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a